



MOTOVUN

samo kao arabeska, mjestimice naglašena kontura. Njegove suptilno harmonizirane tonske vrijednosti posebno dolaze do izražaja u akvarelama i gvaševima, gdje se gotovo neprimjetno prožimaju s bijelom podlogom. Boraveći niz godina u Mostaru, on u tome gradu stvara djela specifičnih lirskih ugodaja, prepuna svjetla i zasićene tople atmosfere (*Cvijeće na prozoru*, 1932; *Muslimanka*, 1934; *Kolodvor*, 1935; *Otvoren prozor*, 1936). Dolaskom u Zagreb počinje eksperimentirati s novim materijalima, radi prve apstraktne slike bilježeći ritam glazbe (oko 1940). Nove mogućnosti izražavanja nalazi u tehnici kolaža, kojom se približava slobodnim dekora-

MOTOVUN, renesansni bastion s gradskim vratima



tivnim rješenjima (*Harlekin s maskom*, 1943). Oko 1950. M. sažima motive u čvršće građene oblike s naglašenim ritmom jakih linija i monokromno stupnjevanim gustim bojama; prevladavaju motivi »vaze« i mrtve prirode koji najavljuju zahvat u keramiku i staklo (*Mačka s ogledalima*, 1957; *Mrtva priroda s cvijećem i svijećom*, 1959). God. 1952. izlaže u Zagrebu seriju gvaševa (tzv. arhaiski nadrealizam). Ta izložba izaziva polemiku (G. Gamulin—V. Richter) koja prethodi ostrim sukobima oko apstraktne umjetnosti i slobode stvaralaštva. Od 1953. bavi se oblikovanjem stakla (Rogatec, radionice »Masega« i »Nason« u Muranu) i u tome materijalu ostvaruje niz zanimljivih skulptorskih zamisli, što ih izlaže u Zagrebu 1957 (*Lav*, 1953). Slobodna organska forma i bogata struktura transparentnoga materijala, obogaćena kolorističkim intervencijama i djelovanjem svjetlosti, odlikuje i njegove kasnije radove u staklu (*Boca-Pjevačica*, 1961; *Ležeći bik*, 1962; *Bik*, 1962). U ranijem razdoblju privlačio ga je tekstil, a poslije 1960. oblikovao je u željezu.

LIT.: Lj. Babić, Ante Motika, HR, 1933, 4. — A. V. Mihičić, Antun Motika (katalog), Zagreb 1952. — G. Gamulin, Zarobljeni oblici — teze o apstrakciji, Vjesnik, 25. I 1952. — V. Richter, Zarobljene teorije, Krugovi, 1952, 1. — M. Bašičević, Rađanje forme, ibid., 1953, 5. — J. Miše, Motika, Bulletin JAZU, 1953, 3—4. — R. Putar, A. Motika, ČIP, 1. X 1955. — D. Šepić, Antun Motika, Zagreb 1957. — D. Horvatić, Staklo Antuna Motike, Telegram, 11. I 1963. — D. Comisso, Antun Motika (katalog), Beograd 1967. — Ž. Košćević, Antun Motika — svjetlosni odrazi, Umetnost (Beograd), 1968, 15. — D. Schneider, Antun Motika, 1927—1974 (katalog), Zagreb 1974/75. — Ž. Košćević, Antun Motika — crteži (katalog), Zagreb 1985. — D. Schneider, Antun Motika, Zagreb 1989. Ž. Kć.

**MOTOVUN**, gradić u sr. Istri, smješten na vrhu strma brežuljka koji dominira dolinom rijeke Mirne. Razvio se na mjestu prapov. gradine; u ranome sr. vijeku mijenja feudalne gospodare, 1278—1779. neprekidno pod vlašću Venecije.

Prilagođeno konfiguraciji tla, naselje se sastoji od tri glavna dijela odvojena fortifikacijama. Najstarija, kružna jezgra naselja na platou brežuljka okružena je dobro očuvanim zidinama iz XIII/XIV. st., koji je s unutrašnje strane, ispod ophoda, ojačan nizom šiljastolučnih niša; na istaknutim mjestima nalaze se četverouglate obrambene kule. U jezgru se ulazi kroz unutrašnja gradska vrata ranogotičkih obilježja (XIV. st.). — Podgrada je smješteno na J padini neposredno podno visokih gradskih zidina. Taj dio grada bio je također utvrđen; od tih zidina ostao je očuvan samo mali dio uz juž. gradska vrata jednostavnoga gotičkoga profila (XV. st.). Među zgradama predgrada (arhit. detalji iz XV—XVIII. st.) nalazi se i hospicij (bolnica za siromašne) iz 1622. — Najnoviji dio grada je predgrađe *Gradicijol* koji se sastoji iz jedne ulice na ist. izduženu hrptu brežuljka. Na MOTOVUN, župna crkva Sv. Stjepana i zvonik-kula







MOZAIK, nadgrobna ploča dječaka Aurelijana iz Salone, III. st. Split, Arheološki muzej

ulazu u jezgru naselja nalazi se vanjski gradski trg na kojemu se sastaju ulice predgrada; sa S strane prilaz trgu brani renesansni bastion s gradskim vratima (1539–47); na monumentalnome pročelju bivše gradske palače očuvane su romaničke bifore (XIII. st.); gradska loža (XVII. st.), otvorena s triju strana, smještena je poput vidikovca na platou jedne bivše obrambene kule. Na gl. trgu, u središtu naselja, nalazi se romaničko-gotička zvonik-kula s nazubljenim prsobranom na vrhu (XIII/XIV. st.) i renesansna palača—kaštel, s pregradnjama iz XVI–XIX. st. Ispod cijeloga središnjega trga nalazi se spremište javne cisterne; ušćuvana kamena grla s gradskim grbom u reljefu potječu iz XIV. i XV. st. — Župna crkva Sv. Stjepana velika je jednobrodna građevina s poč. XVII. st. građena još u oblicima kasnorenesansne palladijske arhitekture. Slika *Posljednja večera* u svetištu pripisuje se Stefanu Celestiju (XVII. st.); mramorni kipovi na gl. oltaru kvaliteta iz barokni rad venec. kipara Francesca Bonazze iz 1725; vrijedan je rezbarski rad barokni naslonjač (XVIII. st.); slike na stropu izveo je krajem XVIII. st. neoklasicist Giuseppe Bernardino Bisson; orgulje su rad Gaetana Callida (Venecija, XVIII/XIX. st.). Među srebrnom opremom crkve ističu se pozlaćeni pokretni oltarić s reljefima Raspeća i svetaca (gornjotal. rad iz druge pol. XIV. st.), procesijski križ iz XIV. st. s ukrasom na dršci iz XV. st., kalež s ukrasom u emajlu (XV. st.), pacifikal (1606), relikvijar (XVII. st.) i svijećnjaci (iz 1714. i 1739). — U Motovunu djeluje Likovna galerija s fundusom djela suvremenih umjetnika.

LIT.: A. Mohorović, Prikaz i osnovna analiza nekih istaknutih urbanističkih i arhitektonskih objekata na području sjeverozapadne Istre, *Bulletin JAZU*, 1954, 5–6. — M. Perišić, Djela obrađenog metala u sakralnim objektima Istre, *Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske*, 1981, 4–5. — Horvat—Matejčić—Prijatelj, Barok. — J. Meder, Orgulje u Hrvatskoj, Zagreb 1992.

Iv. Mat.

**MOVRIN, Zlatko**, fotograf (Bosanski Brod, 1. XII. 1920 — Zagreb, 22. I. 1981). Fotografijom se bavi od 1950. Začetnik je tzv. industrijske fotografije; snimao je strojeve s namjerom da u odabranom motivu otkrije estetsku dimenziju. Samostalnu izložbu »Svjetlo i čelik« priredio je u Zagrebu 1955.

**MOZAIK**, tehnika ukrašavanja podova i zidova sitnim kockicama od kamena, cigle ili stakla položenim na podlogu od žbuke. Najstariji poznati primjerci mozaične umjetnosti na Sredozemlju datiraju se oko ← 400. U Grčkoj, Maloj Aziji i Siciliji izvedeni su u tehnici neobrađenih oblutaka koju su poslije Rimljani nazivali *opus barbaricum*. Prikazuju mitološke scene, prizore lova, te biljne i geometrijske ukrase često po uzoru na motive s oslikanih vaza. Na Sredozemlju ta se tehnika dugo zadržala, o čemu svjedoče mozaici s Delosa iz sred. ← II. st.

Novo razdoblje u razvoju mozaika počinje upotrebom rezanih kockica. Materijal i dalje ostaje prirodni kamen, posebno mramor zbog lake obrade i punine boje. U ← III. st. nastaju poznati mozaički centri, a javljaju se i prva imena majstora poput Sososa u Pergamu, Hephaisstona i Asklepiadesa iz Fenicije. U istomu se razdoblju pojavljuju i dvije različite mozaičke tehnike: *Opus tessellatum* i *opus vermiculatum*. Vermiculatum je raden od sitnih kockica međusobno čvrsto spojenih. U toj su se tehnici često izrađivale slike-amblemi koji su se ugrađivali u ornamentalni okvir od tessellatuma. Tessellatum je izveden od kockica nejednake veličine i formata tako da je podloga često vidljiva.

U kasnorepublikansko doba druge pol. ← II. st. prenosi se umjetnost mozaika u Rim. Za razliku od grčko-helenističkih mozaika, rimski je m. potčinjen prostoru. Uokviren bordurom koja ga odvaja od zida, dobiva karakter prostirača, a figuralni prizori, premda plastično oblikovani, uklopljeni u stroge geometrijske sheme kompozicije gube iluzionistički dojam. Stoga se podne slike »Aleksandrova bitka« u Napulju ili prikaz »nepomenjena poda« smatraju kopijama grčkih izvornika.

Tijekom I. st. prevladava novi monokromni stil koji vrhunac doživljava u II. st. a ograničen je uglavnom na Italiju. U II. i III. st. ponovno se veća važnost pridaje boji i velikoj figuralnoj kompoziciji koja se umeće u složeni sustav kružnica, kvadrata i poligona. Od III. st. nastaju pretežno zidni mozaici ali i podni mozaik ostaje sve do VI. st. čest umjetnički izraz. Najbolji su primjerci iz toga razdoblja mozaici Teodorove bazilike u Aquileji iz 320. i mozaici Velike palače u Carigradu iz V. i VI. st. Poslije 313. uz poganske teme pojavljuju se starozavjetni biblijski motivi odliku-